

NÅR MAN IKKE KAN STOLE PÅ VEJRET

📖 LISE JOSEFSEN HERMANN 📍 JUAN GABRIEL ESTELLANO SCHULZE

Delia og Carlos står på fodboldbanen. De kan se langt. Der er bjerge med sne på i horisonten. Mod sydøst kan de se bjerget Illimani. Mod nord er bjerget Huayna Potosí. De to søskende bor i El Alto. Byen ligger på en højslette. Her er ret fladt, selvom det er fire kilometer over havet. Luften er tynd og føles tør i lungerne. Carlos og Delia er vant til det, for de bor her. Men gæster bliver let forpustede og svimle. Himlen er klar og lyseblå. Solen er skarp og brænder på huden.

Delia er 15 år og Carlos er 12. De har syv andre søskende. De har altid nogen at lege med. Eller skændes og slås med. Der er gang i den i deres lille hus i udkanten af El Alto. Familien bor næsten på landet. Delia og Carlos bor sammen med deres mor og far, Roxana og Genaro. Delia deler værelse med sin storesøster. Og Carlos deler med sine brødre.

**DELIA OG
CARLOS**

Frosten ødelægger kartoffelhøsten

Delia og Carlos' far og mor kommer fra landet. Der har de stadig et stykke jord. En gang imellem tager de dertil for at høste kartofler eller quinoa. Nogle gange er forældrene væk en hel måned. Imens er de ni søskende alene hjemme og må selv lave mad og klare hverdagen. Så savner Carlos sin mor og far: "Jeg føler mig lidt mere alene, når de ikke er her. Selv om jeg har alle mine søskende."

Det er ikke let med høsten. Årstiderne skifter ikke, som de plejer. Man ved aldrig, hvornår det vil regne meget, eller hvornår der kommer frost. I Bolivia er det vinter i juni, juli og august. Men sidste år kom der frost i februar. Det ødelagde alle kartoffelplanterne og også quinoaen, fortæller Genaro. Nu er de nødt til at købe kartofler i stedet for at spise deres egne. Og forældrene skal arbejde mere for at tjene flere penge til mad.

I højlandet i Bolivia laver man frysetørrede kartofler. Så kan de holde sig længere. De kaldes chuños. Familien spiser ofte kartofler, grøntsager og æg til frokost.

Carlos leger med Chica og hendes hvalpe. Han kan rigtig godt lide at tegne biler og lastbiler.

Carlos og hundene

Carlos går i 7. klasse. Han vil gerne være ingeniør. Så kan han bygge store broer og veje. Han kunne også tænke sig at blive præst. Han kan godt lide at gå i kirke og synge.

Carlos kan godt lide at spille fodbold med sine søskende. Så er det smart at være mange.

Når Carlos kommer hjem fra skole, skynder han sig ind til Chica. Det er en af familiens hunde. Den har lige fået fire hvalpe. Carlos kan ikke få nok af dem. Han tager dem hele tiden op i armene. Han sørger for, at de alle sammen får mælk hos moren. De er så nuttede, synes han. Han hjælper med at passe alle hundene.

Delia hjælper med at lave mad og vaske op. Hun har også tid til at være sammen med sine søskende.

Delia følger med i nyhederne

Hver morgen, før hun går i skole, læser Delia i biblen. Det gør hende glad. Hele familien er meget troende. På væggene i deres hus er der citater fra biblen. Familien går i kirke hver torsdag aften og søndag formiddag. Delia kan godt lide roen i kirken.

Delia går i 9. klasse. Det tager et kvarter at gå hen til skolen. De er 180 elever på hendes skole. Det er en ny skole, der blev bygget for tre år siden. Før gik de på en anden skole. Delia vil gerne være tandlæge. For hun kan godt lide at hjælpe folk. Hun drømmer også om at besøge et andet land. Hun har engang haft en penneven fra Canada. Hun kunne godt lide at læse brevene om det store, kolde land.

Når hun kommer hjem fra skole, ser Delia nyheder i fjernsynet sammen med sin storesøster. Nogle gange skriver hun ned, hvad de siger. I dag fortæller værten, at der er mange kvinder, som bliver overfaldet. Det er et problem i Bolivia. Nogle mænd behandler kvinder, som om de er mindre værd. Det kaldes machismo-kultur.

Bagefter fortæller værten om den tidligere præsident. Evo Morales var verdens første præsident, som tilhørte et oprindeligt folk. Han var aymara. Delia skriver det ned.

Aymara-folket

Delia og Carlos er også aymara. Der er to millioner mennesker i Bolivia, som taler sproget aymara. Det gør hele familien. Delia kender aymara-folkets danse, som de danser til det store karneval hvert år. Man kan kende aymara-kvinderne på deres særlige nederdele og bluser.

Delia, Carlos og deres bror Freddy spiller ofte UNO om eftermiddagen.

Den tørre flod har så lidt vand, at man kan gå her, hvor den plejer at løbe.

Deres mor fortæller nogle gange om gamle aymara-ritualer. Man ofrede et får og hældte blodet ud på jorden. Sådan sagde man tak til Moder Jord for en god høst. Hvis nogen var syge, gik man til en medicinmand. Han læste i kokablade. Så kunne han fortælle, hvad man skulle gøre.

Den tørre flod

Delia og Carlos kan huske, dengang der var en flod i El Alto. De fangede fisk i floden, som familien spiste. Nu er floden næsten helt tørret ud. Den kaldes Rio Seco. Den tørre flod. Der er ingen fisk i floden længere.

Det er svært for deres forældre at finde arbejde. Genaro arbejder i et firma, som laver byggematerialer. De bruger det rene vand fra floden til at vaske sand. Sandet skal blandes med cement. Det beskidte vand smider de tilbage i floden. Genaro ved, at det er dårligt for floden og naturen, men han er nødt til at have et arbejde. Især nu hvor kartoffelhøsten svigter.

Delia og Carlos ved ikke, hvad fremtiden bringer. Men de håber, at vandet i floden vender tilbage, og at næste høst bliver bedre.

Se film og billeder på hjemmesiden. Tag med på besøg hos Delia og Carlos i verdens højest beliggende storby.

HELEVERDENISKOLE.DK/
DELIA-OG-CARLOS

